

Sopot, dnia 11.03.2014 r.

ODPOWIEDŹ NA PYTANIE PRAWNE

skierowane przez Pana Czesława Miś w dniu 10.03.2014 r. o godzinie 16:22 w ramach abonamentu Lex Secure Twoja Opieka Prawna

Przedmiot odpowiedzi:

1. Kto, tj. lekarz czy pracodawca, i jak długo zobowiązany jest do przechowywania druków ZUS ZLA po ich wykorzystaniu?

Podstawy prawne:

1. Art. 53, art. 55, art. 58, art. 59 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity: Dz. U. 2014 r., Poz. 159),
2. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 27 lipca 1999 r w sprawie szczegółowych zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich, wzoru zaświadczenia lekarskiego i zaświadczenia lekarskiego wydanego w wyniku kontroli lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. 2013 r., Poz. 229),
3. Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 29 listopada 1999 r., sygn. akt. T. 28/99,
4. Postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15 lutego 2000 r., sygn. akt T. 28/99,
5. Decyzja Generalnego Inspektora Danych Osobowych z dnia 6 marca 2012 r., sygn. akt DIS/DEC-174/12/14274.

Klauzula prawna:

Przygotowując niniejszą Odpowiedź na pytanie prawne przeanalizowano i polegano wyłącznie na informacjach otrzymanych od Zleceniodawcy. Nie badano, ani nie weryfikowano prawdziwości przedstawionego stanu faktycznego. Sporządzający niniejszą Odpowiedź na pytanie prawne zastrzega sobie prawo weryfikacji niniejszego opracowania w przypadku ujawnienia faktów nieznanych mu w momencie jego sporządzenia.

Niniejszą Odpowiedź na pytanie prawne wydaje się do wiadomości Zleceniodawcy z prawem jej publikacji przez Zleceniodawcę

Odpowiedź dotyczy wyłącznie kwestii w niej określonych i nie może być interpretowana, jako obejmująca, w tym przez domniemanie, inne, niewspomniane w niej kwestie.

W niniejszej Odpowiedzi na pytanie prawne zaprezentowano niezależną, subiektywną ocenę sporządzającego, dotyczącą prawnych aspektów przedmiotu analizy, w szczególności ocena prawna przedstawiona w Odpowiedzi nie daje gwarancji wyniku danej sprawy, w przypadku skierowania jej na drogę postępowania sądowego lub administracyjnego.

Stan faktyczny:

Lekarze, jako pracownicy podmiotu leczniczego, pobierają z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych druki ZLA, na których wystawiają odpowiednie zaświadczenia, będące dowodem wymaganym do wypłaty zasiłku chorobowego za okres niezdolności do pracy z powodu choroby lub przebywania w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej.

Pytanie prawne związane z w/w stanem faktycznym dotyczy wskazania osoby/podmiotu odpowiedzialnego za przechowywanie druków ZUS ZLA po ich wykorzystaniu.

Stan prawny:

Zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, przy ustalaniu prawa do zasiłków i ich wysokości, dowodami stwierdzającymi czasową niezdolność do pracy z powodu choroby, konieczność osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny, pobyt w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej - są zaświadczenia lekarskie, o czasowej niezdolności do pracy z powodu choroby lub pobytu w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej, konieczności osobistego sprawowania przez ubezpieczonego opieki nad chorym członkiem rodziny.

Zaświadczenia lekarskie są wystawiane na odpowiednim druku, według wzoru określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 59 ust. 14 wskazanej powyżej ustawy.

Wzór w/w zaświadczenia określony został w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich, wzoru zaświadczenia lekarskiego i zaświadczenia lekarskiego wydanego w wyniku kontroli lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Nadto, zgodnie z wskazaną powyżej ustawą, upoważnionymi do wystawiania zaświadczeń mogą być lekarze, lekarze dentyści oraz felczerzy i starsi felczerzy, po uzyskaniu upoważnienia od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Upoważnienie jest wydawane w drodze decyzji, po złożeniu przez wyżej wymienione osoby oświadczenia o zobowiązaniu się do przestrzegania zasad orzekania o czasowej niezdolności do pracy i wykonywaniu wynikających z ustawy obowiązków.

Zgodnie z art. 58 cytowanej powyżej ustawy zaświadczenie lekarskie jest wystawiane przez lekarza wraz z dwiema kopiami, przy czym oryginał jest wysyłany przez wystawiającego w terminie 7 dni od daty wystawienia, bezpośrednio do terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Pierwszą z dwóch kopii otrzymuje ubezpieczony, dla którego zaświadczenie jest wystawiane, a drugą kopię przechowuje wystawiający zaświadczenie, który, zgodnie z literalnym brzmieniem przepisu ustawy, jest zobowiązany do jej przechowywania przez okres 3 lat.

W niniejszej sprawie, mimo wyraźnego wskazania ustawowego, na kim ciąży obowiązek przechowywania zaświadczenia, należałoby jednak mieć na uwadze uzasadnienie Trybunału Konstytucyjnego do postanowienia z dnia 29 listopada 1999 r., sygn. T. 28/99, wydanego po wstępnym rozpoznaniu wniosku Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy (zwanym dalej OZZL) w sprawie stwierdzenia niezgodności art. 58 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz uzasadnienie Trybunału Konstytucyjnego do postanowienia z dnia 15 lutego 2000 r., sygn. T. 28/99, wydanego po rozpoznaniu zażalenia Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy na w/w postanowienie z uwagi na to, iż w uzasadnieniach tych Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się na temat obowiązków w zakresie wystawiania i przechowywania zaświadczeń lekarskich o czasowej niezdolności do pracy, jak również przekazywania ich do ZUS.

OZZL wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności art. 58 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP podnosząc, iż art. 58 w/w ustawy zobowiązuje lekarzy, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, do ponoszenia wydatków związanych bezpośrednio z pracą wykonywaną na rzecz pracodawcy (wystawianiem zaświadczeń lekarskich, ich przechowywaniem przez okres 3 lat i wysyłaniem do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kopii zwolnień lekarskich). Wnioskodawca wskazał, że

wystawianie druków ZUS ZLA nie jest świadczeniem zdrowotnym i w związku z tym nie jest opłacane przez zakłady opieki zdrowotnej.

Uzasadniając postanowienia wydane w przedmiotowej sprawie Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż wbrew twierdzeniu wnioskodawcy, zaskarżony art. 58 ust. 1 pkt 1 i pkt 3 ustawy nie nakłada na lekarza zatrudnionego w jednostce organizacyjnej służby zdrowia obowiązku osobistego wysyłania do ZUS-u wystawionego zaświadczenia lekarskiego, ani do osobistego przechowywania kopii wystawionych zaświadczeń przez okres 3 lat, a co za tym idzie, z zakwestionowanego przepisu nie wynika, aby lekarz był zobowiązany do osobistego ponoszenia wydatków związanych z wysyłką i archiwizacją wystawianych zaświadczeń. Trybunał podkreślił, że sporządzenie i wystawienie zaświadczenia lekarskiego o czasowej niezdolności do pracy z powodu choroby lub pobytu w stacjonarnym zakładzie opieki zdrowotnej jest integralnie związane z procesem badania, leczenia lub porady lekarskiej.

Wskazał ponadto, iż lekarze zatrudnieni w zakładach opieki zdrowotnej lub innych jednostkach organizacyjnych służby zdrowia, wykonują swoją pracę na ryzyko pracodawcy. Wysyłanie wystawionych zaświadczeń oraz ich przechowywanie należą do czynności o charakterze organizacyjnym, a te należą do obowiązków pracodawcy. Natomiast lekarz osobiście odpowiada za treść zaświadczenia i osobiście je podpisuje gwarantując jego prawdziwość i zgodność ze stanem faktycznym.

W uzasadnieniu do postanowienia z dnia 15 lutego 2000 r., sygn. T. 28/99, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż „Zarówno materiały dokumentujące historię choroby pacjenta, jak również druki zaświadczeń lekarskich należą do danych chronionych tajemnicą służbową. Zakład pracy obowiązany jest zabezpieczyć właściwy tryb postępowania związany z obiegiem, gromadzeniem i przechowywaniem tych dokumentów, aby uniemożliwić osobom nieupoważnionym zapoznawanie się z treścią informacji zawartych w tych dokumentach. Obowiązek ten dotyczy również przekazywania zaświadczeń lekarskich do właściwej jednostki organizacyjnej ZUS. **Nic w treści art. 58 ustawy nie wskazuje na to, by ustawodawca nakazywał lekarzowi zatrudnionemu w zakładzie opieki zdrowotnej osobiste wykonywanie wskazanych w tym przepisie obowiązków o charakterze organizacyjnym** oraz obciążał go kosztami w tym względzie.”

Na powyższe uzasadnienia powołał się również Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych (zwany dalej GIODO) w decyzji z dnia 6 marca 2012 r., sygn. akt DIS/DEC-

174/12/14274, wydanej po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego w sprawie przetwarzania danych osobowych przez podmiot leczniczy.

W uzasadnieniu do w/w decyzji GIODO stwierdził, m.in., co następuje: „Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz. U. z 2010 r. Nr 252, poz. 1697), dokumentacja medyczna indywidualna obejmuje m.in. dokumentację indywidualną wewnętrzną, tj. przeznaczoną na potrzeby podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych oraz dokumentację indywidualną zewnętrzną, tj. przeznaczoną na potrzeby pacjenta korzystającego ze świadczeń zdrowotnych udzielonych przez podmiot. Zaświadczenie, zgodnie z § 2 ust. 4 pkt 3 ww. rozporządzenia, stanowi dokumentację indywidualną zewnętrzną. Ponadto w myśl § 2 ust. 5 ww. rozporządzenia, w dokumentacji indywidualnej wewnętrznej dokonuje się wpisu o wydaniu dokumentacji indywidualnej zewnętrznej lub załącza jej kopie.

Mając na uwadze ww. przepisy należy wskazać, iż zaświadczenie o czasowej niezdolności do pracy wystawione przez uprawnionego lekarza stanowi dokument medyczny indywidualny zewnętrzny. Zaświadczenie o czasowej niezdolności do pracy wystawione przez uprawnionego lekarza pacjentowi zakładu opieki zdrowotnej (pod nagłówkową pieczęcią zakładu opieki zdrowotnej), stanowi dokument medyczny indywidualny zewnętrzny wytworzony przez zakład opieki zdrowotnej. W związku z powyższym, zakład opieki zdrowotnej, jako administrator danych osobowych pacjentów korzystających z udzielanych przez ten zakład świadczeń zdrowotnych, obowiązany jest zastosować środki techniczne i organizacyjne zapewniające ochronę danych osobowych znajdujących się na wystawionych pacjentom zaświadczeniach lekarskich o czasowej niezdolności do pracy, odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że Szpital, jako administrator danych osobowych pacjentów Szpitala, nie podejmując żadnych działań mających na celu prawidłowe zabezpieczenie zaświadczeń lekarskich o czasowej niezdolności do pracy, nie zastosował środków technicznych i organizacyjnych zapewniających ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, mających na celu zabezpieczenie danych osobowych pacjentów Szpitala znajdujących się na zaświadczeniach o niezdolności do pracy przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabranieniem przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem.”

Wnioski:

Mając na uwadze powyższe, mimo, iż orzeczenia (uzasadnienia) Trybunału Konstytucyjnego nie stanowią źródła prawa, należałoby wziąć pod uwagę rozróżnienie sytuacji, w której lekarz, wystawiający zaświadczenia, jest pracownikiem podmiotu leczniczego oraz gdy prowadzi działalność leczniczą w innej formie organizacyjnej.

W ocenie opiniującego, **przechowywanie zaświadczeń jest czynnością o charakterze organizacyjnym**, przez co należy do obowiązków pracodawcy. Okoliczność, że lekarz jest uprawniony i zobowiązany do osobistego wystawiania zaświadczeń, nie zmienia tego faktu. Organizacyjna strona świadczeń medycznych, w tym **prowadzenie dokumentacji medycznej, jej przechowywanie i zabezpieczenie** należą, zgodnie z obowiązującymi przepisami, do podmiotu leczniczego.

Zgodnie z literalnym brzmieniem przepisów, zobowiązanym do przechowywania zaświadczenia jest, co prawda, wystawiający zaświadczenie, należałoby jednak uznać, iż w sytuacji, w której wystawiający zaświadczenie jest pracownikiem podmiotu leczniczego, to **na podmiocie leczniczym spoczywa obowiązek przechowywania zaświadczenia**.

W odniesieniu do lekarza prowadzącego praktykę w innej formie organizacyjnej, powyżej wskazane literalne brzmienie przepisu, nie miałyby zastosowania.

Okres, przez który wystawiający zaświadczenie jest zobowiązany do jego **przechowywania**, wynosi 3 lata, co wynika wprost z art. 58 cytowanej w niniejszej opinii ustawy.

Niniejsza odpowiedź na pytanie prawne została przygotowana na zlecenie Lex Secure Sp. z o.o. przez LEGALIS Kancelarię Radców Prawnych i Adwokatów Komar-Komarowscy, Piotrowska, Sulima i Partnerzy z siedzibą w Sopocie.

Z poważaniem

RADCA PRAWNY
Kajetan Komar-Komarowski